

Iz ročne trgovine se je razvila torej diferenčna. Špekulativni značaj tega posla se je pokazal še le v zadnjem času, pri likvidiranju kupčije.

Trgovino, katero sta špekulanta A in B sklenila v juniju, ni edina na borzi, marveč so slične posle v istem času sklenili tudi drugi špekulanti, — vzemimo — tudi za septemberski termin in za isto količino koruze, ali po različni ceni. Mogoče je tudi, da so ti drugi špekulanti v zvezi s prvim. Trgovina bi se torej lahko tako-le razvila:

Vzemimo, da je špekulant B v juniju od špekulanta A kupljeno koruzo 10.000 q prodal in bianco špekulantu C po 9.40; ta jo je zopet prodal špekulantu D po 9.30 in ta zopet špekulantu E po 9.80.

Napravimo od tega sledeči lanec:

A	B	C	D	E
9.—	9.40	9.30	9.80	

po katerem se lahko odredi, kateri špekulant je na dobičku, kateri na zgubi. Rezultat bi bil ta:

B dobiva 40 vinarjev na q;
C zgubi 10 " " "
D dobiva 50 " " "

Po pogodbi bi bila torej koruza v 4 magacinih prej, nego dospe v zalogo zadnjega kupca E, in 4 osebam morala bi se izplačati kupnoprodatna svota. Stroške pri izročbi in prejemu blaga bi trpele tudi 4 osebe. Na ta način likvidacije posla bi potratile stranke mnogo časa in truda. Najjednostavnejši način bi bil brez dvoma, da prodajalec A izroči blago direktno poslednemu kupcu E in da stranke poravnajo svoje računsko razmerje z izplačilom razlike na ceni. Ta način likvidacije se imenuje: „arrangement“ (aranžman), — ali tudi to je neprikladno, ker kupnoprodatne cene ne ostanejo pri tem trgovska tajnost.

Med tem so borzne oblasti tudi to odstranile ter osnovali že prej omenjene „urade za obračunanje“, (Abrechnungs- oder Arrangement-Bureau). Vsaki špekulant, kateri sklepa na borzi ročne posle z blagom ali z efekti (vrednostni papirji), mora biti član tega urada in mora dovoliti, da se v tem uradu likvidirajo njegovi posli, ker drugače ne bi smel priti več na borzo. Radi tega mora vsaki član nekoliko dni pred svršetkom vsakega meseca zapisati v „listine za obračunanje“ (Abrechnung-Liste) vse svoje ročne posle, kateri se sklenejo zadnje dni prihodnjega meseca, in mora označiti tudi količino blaga, katero se ima izročiti, odnosno sprejeti. (Aufgabe der Lieferungs- und Uebnahme-Saldi). To listino mora poslati v urad. Urad izporedi listine in naznani eventualne pogoje dotičnemu članu. Nadalje se v uradu izvrši t. j. kompezacija cene za naznanjene količine kupljene ali prodane robe na podlagi dnevne cene za likvidacijo in zahteva, da vsaki plača zgubo na ceni, katera se razdeli med one člane, kateri dobivajo. Špekulant, kateri mora izročiti blago, mora pet dni poprej poslati v urad t. i. „naznanilo“ (Kündigungszettel) in urad

pošlje zopet onemu špekulantu, kateri mora blago sprejeti t. i. „overovnico“ (Beglaubigungs-Schreiben).

Rešimo torej primer, ako je cena za likvidacijo posla 9.50 za 1 q koruze.

A	B	C	D	E
9.—	9.40	9.30	9.80	
cena za likvidacijo 9.50				

Oni, kateri izgubijo, morajo plačati v uradu za obračunanje zneske zgube, in sicer:

A	—·50	vin. krat	10.000 q	=	5000 kron
C	—·10	" "	10.000 "	=	1000 "
E	—·30	" "	10.000 "	=	3000 "
Skupaj				.	. 9000 kron.

Urad razdeli to svoto med one člane, kateri dobivajo, in sicer:

B	—·40	vin. krat	10.000 q	=	4000 kron
D	—·50	" "	10.000 "	=	5000 "
Skupaj				.	. 9000 kron.

(Konec prih.)

Varčnost pripomore do blagostanja.

Že slednjikrat sem omenil nekatere reči, katerih bi se naj varovali. Opomnil sem vas na nekatere potrate. Nekaj pa še moram vendar le dodati. Hočem vam še pokazati, kako zapravljajo nekateri svoj denar brez potrebe, potem pa pravijo, da ni mogoče, si česa prihraniti. Neverjetno veliko izda marsikdo, ki brez potrebe poseda po gostilnah. Če se tudi ne napije, pa vendar zapravi denar, zraven pa še zamudi delo, s katerim bi si kaj pridobil. Tak ima dvojno zgubo. Privoščim ti kupico vina ali piva iz celega srca, če si ga res potreben. Pa brez potrebe ne posedaj po krčmah. Drugi zopet zapravljajo nepremišljeno svoj denar, ker misli, da mora res biti pri vsaki veselici, pri vsakem društvu in pri vsaki svečanosti, kadar pa je kaj podučljivega, ali kaj družega važnega na dnevnem redu, ali pa volitve, takrat pa ga navadno ni. Za resnega, delavnega moža se pač slednje bolj spodobi, kakor prvo.

Koliko zapraviš z nemarnim kadenjem? Ravnaj pametno tudi tukaj, boš si marsikaj prihranil. Varčen in pameten bodi pri obleki. Marsikateri bi se lahko oblačil bolj priprosto, ter bi si s tem prihranil veliko. Žalibog pa opazujem, da se navadno naši fanti in naša dekleta zmiraj dražje oblačijo, kakor premore njih stan. Kako dragocene reči zvesijo mnogokrat na sebe. Posebno dekleta se hočejo po mestno oblačiti, po najnovejši modi. Mislijo, da jim bo taka obleka najprej pripomogla do lastnega gospodinjstva in sreče. Pa kako se motijo! To ni pot do srečnega zakona! Priden in pameten mladenič ne bo iskal med onimi svoje neveste, ki si gizdijo in lepotičijo, ki izdajajo za obleko več, kakor premore njih

stan. Kaj bo s tako začel? Saj ve, da bi mu taka le zapravljala, kar si on zasluži s svojimi žulji. Gizdavost ni porok srečnega zakona. Pomni si slovensko dekle to-le: Nedolžnost, priprostost, ponižnost, snažnost, zadovoljnost in skromnost so tiste čednosti, ki te dičijo najbolj, ki ti obetajo in pripravljajo srečno bodočnost. Zato pa mi dé vsikdar prav težko, ako vidim fante in dekleta priprostega stanu drago oblečena, z drago uro in verižico, z dragimi uhani itd. nakinčana. Na to so potratili ves svoj zaslužek. Oh, kak revež je tak, ako na pr. zboli in mora ostati dalje časa brez zaslužka. Poznam take in vem, kako hudo se jim je godilo. Denar je pošel, začel je prodajati obleko! Kaj pa dobiš za obleko, če jo moraš ponujati? Ne da ti nikdo niti polovico prvotne cene. Tako je tudi z uro, prstani, uhani itd. „Sila kola lomi“! Prodati moraš, ker si v hudi sili. Oh, kako si goljufan! Glej, ko bi se oblačil, ko bi se oblačila bolj priprosto, ostalo pa bi djal v hranilnico, imel bi sedaj kaj v roke vzeti. Sedaj pa stojiš s praznim žepom. Če bi imel kaj prihranjenega, bi lahko fudi svojim starišem v sili pomagal, ali bi lahko, kakor tista vdova v evangeliju, svoj majhen dar dal za dobre namene, za uboge in siromake. To bi ti dajalo večje veselje, večjo tolažbo, kakor pa gizdava obleka. Poskusi dragi slovenski kmet in ti slovensko dekle tako varčevati!

Marsikateri gospodar bi si prihranil in privarčeval mnogo, če bi pazil bolj na svojo hišno opravilo in domače orodje. Koliko se tacega potere in uniči po malomarnosti in nepazljivosti. Dobro je, če gospodar zna kako roko-delstvo ter si tako sam pomaga in napravi opravilo za domačo potrebo.

Dokler se obvaruješ dolgov, tako dolgo še ti bo dobro šlo. Sicer si boš moral marsikaj pritrpati, marsikaj odreči sebi in svojim, pa vender boš prost mož. Ne kupuj ničesar na dolg. Tak kup navadno ni kaj srečen za te, ker moraš vsakokrat več plačati, kakor bi sicer plačal, če daš takoj denar v gotovini. Razven tega še boš moral plačevati obresti. To je že druga škoda. Posebno se varuj, da ne boš, kakor pravijo „na knjigo jemal“. Kdor da pri peku, pri mesarju, v štacuni, pri krojaču itd. vse zapisovati, ta se bo zakopal kmalu tako globoko v dolgove, da si jih ne bo mogel nikdar rešiti. Tak navadno slabše in veliko dražje živi, kakor oni, ki si lepo izračuni, koliko sme na dan potrošiti, da segne plača do prihodnjega plačilnega dne. Kdo pa sme zameriti peku, mesarju itd., če začne v takih slučajih dražje prodajati svojo robo, ker mu mine veliko dobička pri takih plačnikih.

Še bolj se varuj loterije. Pojdi, vrzi raj denar v Savo, kakor pa, da ga v loterijo nosiš. Oh, kako nespametno ravnaš, če nosiš svoje težko zaslužene novčiče v loterijo, da si kupiš tam upanje na jako negotov dobiček, da si pripraviš za lastni denar mnogo britkih ur, ur kesanja, zdihovanja, da, celo preklinjanja itd. Kako ubog si pač, če se te loti strast, v loterijo staviti! Povsod spremlja takega siromaka misel na loterijo, bodisi pri

delu, bodisi pri molitvi, doma in v cerkvi, ponoči in po po dnevu. Kakor, da bi mu spustil panj (koš) čebel v glavo, tako rojijo številke po njegovi glavi. S prazno vero, z vražami in drugimi pregrešnimi in mnogokrat smešnimi in neumnimi sredstvi hoče pogoditi srečo! O kako nespametno! Videl sem starega moža umirati v revnem koticu, odetega s samimi cunjami. Grozen revček je bil! Vse ga je pomilovalo. Neki duhovnik mu je nosil večkrat vina in neka gospa mu je pošiljala vsaki dan dobre, goveje juhe. Lesen kovčeg je bilo vse njegovo premoženje. Umrl je. Po smrti so seveda odprli kovčeg in kaj so našli? Polno loterijskih listkov. Mogoče, da je drug bolj srečen! Pa izračunilo se je, da je bolj gotovo, da te bo strela ubila, kakor da boš v loteriji zadel. Devaj rajši ta denar na kup in ga nesi v posojilnico — to ti bo prineslo pravo loterijo.

Najbolj pa se varujte, dragi rojaki, igre, posebno nepoštene, prepovedane igre za visok denar. Če včasih pošteno igraš, pa ne igraj za denar nikoli. Koliko jih je prišlo po igri na beraško palico! Koliko jih je grozno smrt storilo potem, ko so preigrali celo noč in zapravili ves denar. Lahko bi vam naštel toliko izgledov, da bi jih vam „Novice“ lahko prinašale celo leto. Pa nočem. Le to edino vam polagam na srce, varujte se igre, dolgov in loterije.

Kmetijske raznoterosti.

S čim naj žvepljamo sode in zakaj? Mnogo vinorejcev je, ki niti ne vedo, s čim naj žvepljajo! Še več pa jih je, ki ne vedo, zakaj da žvepljajo. Najpoprej hočem vam odgovoriti na prvo vprašanje, s čim naj žvepljamo. Po štacunah se prodaja rožnato žveplo in žolto pravo žveplo. Ker pa je človek tudi k slabemu nagnjen bolj kakor k dobremu, zavrgel je tudi tukaj pravo žveplo in se poprijel rožnatega, takorekoč nič vrednega. Da, upam trditi, da je boljše nič žvepljati, kot pa jemati rožnato žveplo, ki še prav za prav žveplo ni. Mnogi mislijo, da ohranijo ž njim sod v dobrem stanu in da podelijo vinu še dobre dišeče snovi; pa ravno nasprotno. Namesto lepo dišečih snovi dobi šestokrat slabe in vino ima nek poseben okus po senu. Soda pa ne ohranijo v dobrem stanu, zato ne, ker ta zmes, ki se prodaja kot rožnato žveplo, ne more ugonobiti škodljivih gliv, ki se nahajajo v zraku in sodu. — Drugo vprašanje, zakaj se žveplja, je to: V zraku se nahaja mnogo raznovrstnih škodljivih gljiv, in ako pridejo te gljive v sod, ki je še moker od umivanja ali česar družega, ter imajo dovolj zraka, začno rasti in se razvijati. Tako se razvije n. pr. plesnjivec in ako neprevidni gospodar ne pazi na sod, pokrije ga tako, da ni več za rabo. Da se pa uničijo te gljive, mora se sežgati žveplo in to le pravo žveplo, ki ima žolto barvo. Kakor znano, zgorelo žveplo v sodu in porabi nahajajoči se kisik, ker on pospešuje gorenje in brez njega ne more nobeno živo bitje živeti. Torej gljive, ki so tudi živa bitja, morajo poginiti. Da pa ne prihaja sveži zrak v sod z živimi gljivami, mora se voha dobro zadelati. Čez 2—3 mesece se žvepljanje ponovi, ker v tem času je skoraj ves dim že izhlapel iz soda. V suhih kletah se sodi hitreje osuše in torej tudi dim hitreje izhlapi, vsled česar se mora žvepljanje pogosteje ponavljati. Mnogi trdijo, da jih po žvepljanem vinu boli glava, temu pa je krivo njega napačno rabljenje. Kadar žveplaš prazne sode, v katere nimaš kaj vlitih, ga moraš dobro oprati in to tako dolgo, dokler ne teče čista voda iz njega; ako pa je bil sod